

Man gik derefter til:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg med seneste ændringer vedrørende den offentlige skolebespisning. [Af Petra Petersen m. fl.]

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 779; fremsættelsen findes i tidenden sp. 820).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Socialministeren (Strøm): Til det forslag om ændringer i forsorgslovens regler om den offentlige skolebespisning, der er fremsat af 4 ærede medlemmer af det kommunistiske parti, skal jeg kun komme med nogle ganske korte bemærkninger.

Som det vil være det høje folketing bekendt, blev det i lov nr. 79 af 31. marts 1953 fastsat, at loven af 18. juni 1951 om ændringer i forsorgslovens regler om skolebespisning skulle forelægges til revision i indeværende folketingssamling. Ministeriet har derfor i de seneste dage fra statistisk departement modtaget en del oplysninger om den offentlige skolebespisning i perioden november 1952—april 1953. Når disse oplysninger er behandlet i ministeriet, vil et lovforslag blive udarbejdet og fremsat, og jeg vender således tilbage til spørgsmålet her i tinget.

Ordføreren for forslagsstillerne (Petra Petersen): Jeg ved, at denne undersøgelse har fundet sted, og det skulle glæde mig, om der ville fremkomme et forslag om skolebespisning fra den højtærede socialminister.

Jeg vil dog ikke undlade at sige, at den offentliggjorte statistik viser, at forbruget af levnedsmidler er dalet betydeligt i de seneste år. Lige siden 1949 kan man se, at befolkningens forbrug af levnedsmidler stadigvæk er dalet, og det hænger vel nøje sammen med den oprustning, der foregår her i landet, og det viser, at på trods af løfter om, at oprustningen ikke skulle gå ud over befolkningens sociale standard, foregår den omtalte nedgang i meget hastigt tempo. En udvidet skolebespisning er ikke alene ønskelig, men i høj grad påkrævet. Vi var nået langt her i årene fra 1946, indtil vi fik nedskæringen i 1951; vi var nået så langt, at der ikke længere var noget skel mellem de børn, der havde adgang til skole-

bespisningen, ligesom skolebespisningen ikke blev afbrudt i sommertiden. Den store deltagelse i skolebespisningen gennem årene viste, at befolkningen var glad for denne lov, og vi så også, at der kom mange protester, da man i 1951 nedskar skolebespisningen. Der var forældre, der protesterede af økonomiske grunde, andre, fordi de var klar over, at skolebespisningen spillede en stor rolle i ernæringsmæssig henseende. Der kom også protester fra skolefolk, ligesom læger erkendte, at skolebespisningen burde udvides. Jeg ved ikke, hvad de mange henvendelser, udvalget modtog, da man sidst behandlede forslaget om skolebespisning, gik ud på, men jeg har i alle tilfælde konstateret, at der kun var een eneste læge, som ikke mente, at man burde bevare eller udvide skolebespisningen.

De spareforanstaltninger, man har gennemført, er foretaget på bekostning af børnenes sundhed. Jeg synes, det er en fjendsk og underlig indstilling, når vi ved, at intet menneske kan leve et halvt år uden mad. Den enlige mor med 6 børn, som jeg talte om for et øjeblik siden, har fortalt mig — hun er en dygtig husmoder, der fører nøjagtigt regnskab over sine meget små midler — at for hende betyder skolebespisningens ophør om sommeren, at hun må ofre 22 kr. mere om ugen til kosten, og det er sikkert rigtigt; det vil sige, at i de 19 uger, i hvilke man ikke har skolebespisningen, koster det en sådan moder 19 gange 22 kr. eller 418 kr! Som for hende gælder det mange andre familier; medens lovforslagets gennemførelse ikke vil betyde særlig meget for stat og kommune, har det den største betydning for familiernes økonomi, og hvad det betyder for børnenes sundhed, er medbestemmende for hele den opvoksende ungdoms sundhed. Det har vi sagt så mange gange her i folketinget.

Jeg skal se bort fra snakken om kalorier, det er en modesag; der er folk, der beskæftiger sig særligt med spørgsmål som diæter, afmagringskure og piller. Vi skal nu engang have kalorier for at opretholde livet, og det skal børn også. Det er en af årsagerne til, at vi har ønsket loven ført tilbage til den skikkelse, den havde før nedskæringen. Det er årsagen til, at vi ikke har foreslået, at børnene i stedet for mad kan få vitamintilskud og mælk.

[Petra Petersen.]

Vi foragter ikke mælk og vitamintilskud, men vi mener, børnene bør have begge dele sammen med maden, og vi tror ikke, at det er nok at give børnene vitaminer, hvis de ikke får mad. Jeg kan iøvrigt henvide til, hvad det ærede medlem hr. Poul Claussen sagde forleden dag under behandlingen af apotekerlovforslaget, at vitaminer hentes man hos grønthandleren. Det er sikkert rigtigt. Man henter vitaminerne gennem en sund kost, og det er den, børnene skal have i skolen. At de desuden behøver visse præparater, levertran og vitaminer, er så ligetil.

Det er et ønske i befolkningen, at man genindfører skolefrokosten i den form, den havde før nedskæringen. Derfor har vi fremsat vort forslag om at ophæve begrænsningen fra 1951, og det skulle glæde mig meget, om dette lovforslag ville blive villigt modtaget, uanset at den højtærede socialminister har lovet at se på sagen senere.

Kaj Andresen: Det er en beundringsværdig iver, det ærede medlem fru Petra Petersens parti udviser ved fremsættelsen af den række lovforslag, vi her behandler, også dette om skolebespisningen. Jeg har bare lidt vanskeligt ved at forstå, hvad egentlig hensigten er med dette forslag. Det er efter min opfattelse overflødig. Det ærede medlem ved, at ved behandlingen i fjor af det af den daværende socialminister fremsatte forslag om at udskyde revisionen to år blev resultatet af udvalgsforhandlingerne, at revisionen skulle finde sted i folketings-samlingen 1953—54. Den højtærede socialminister har da også meddelt i dag, at der foretages en undersøgelse i socialministeriet, og når den er endt, vil der blive fremsat et forslag. Desuden befinder vi os lige midt i en skolebespisningsperiode, hvorfor en eventuel ændring i øjeblikket ikke kan komme til at gælde i indeværende år.

Princippet i det foreliggende forslag, hvorved man udvider bespisningsperioden til at gælde hele året og udvider skolebespisningen til at gælde for alle børn, har vi fra socialdemokratisk side gjort os til talsmænd for ved tidligere lejligheder, men jeg vil dog foretrække, at en mere indgående behandling af denne sag venter, til socialministeren efter endt undersøgelse fremsætter lovforslag herom. Jeg agter derfor

efter forhandlingens afslutning at foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg.

Foged: Fra mit partis side kan vi tiltræde den højtærede socialministers udtalelse om, at et forslag om skolebespisning vil blive behandlet senere, når den revisionsbestemmelse, som kom ind i loven i fjor, i løbet af denne samling bliver aktuel. Vi håber, at ministeren til det tidspunkt kommer med et forslag, som kan samle alle partier.

Principielt er vi tilhængere af skolebespisning, men under ganske bestemte former. Ved „former“ tænker jeg ikke på, hvilken mad børnene skal have, eller hvordan denne sag skal gribes an, men den måde, betalingen skal finde sted på, og jeg kunne ønske ganske kort at resumere vort synspunkt, for at den højtærede minister i sit forslag eventuelt kan tage hensyn til det. Jeg har i det ærede medlem fru Petra Petersens fremsættelsestale lagt mærke til et par sætninger, som jeg gerne vil have lov til at citere. Der står:

„Det ville være ønskeligt, om man kunne gøre denne lov obligatorisk for alle kommuner.“

Og videre:

„Men for at lette det for de kommuner, der ønsker at gennemføre skolebespisning, foreslår vi i § 3 en ny fordeling af udgifterne, således at kommunernes direkte udgifter refunderes med $\frac{1}{3}$ af staten og $\frac{1}{3}$ af den kommunale udligningsfond.“

Ja, sådan er netop problemet i sin mest enkle form. Såfremt andre skal betale, bliver det lettere for kommunerne at gennemføre det. Kun få landkommuner har benyttet denne lov tidligere, og vi er stadig i vort parti af den mening, at vi her lovgiver om forhold, der har interesse rent lokalt, og som derfor også må løses lokalt. Ansvaret for at oprette skolebespisning må bæres af den stedlige kommunalbestyrelse og ske i det omfang, man finder økonomisk forsvarligt lokalt. Vi anerkender en udgiftsfordeling over staten og den mellemkommunale udligningsfond, når det drejer sig om landsomfattende opgaver såsom skolevæsen, alders- og invaliderente m. m., men opgaver, der opstår lokalt, må løses lokalt, også pengemæssigt. Forslagsstillerens udtalelse om, at det vil lette gennemførelsen at lade staten yde $\frac{1}{3}$ og den mellemkommunale udlig-

[Føged.]

ningsfond også $\frac{1}{3}$, er netop udtryk for, at hele sagen lettere løses, såfremt man til sin egen kommune kan få en del penge uden egen ydelse. Man får på denne måde for det første skolebespisningen, men også øget om sætning for de handlende i den pågældende kommune ved indkøb af de nødvendige varer — men stadig for andres penge. Man har det samme problem på mange andre områder, og mit parti erkender, at en af de opgaver, der kræver en løsning på en mere rimelig måde, netop er udgiftsfordelingen mellem stat og kommune eller mellem kommunerne indbyrdes. Vi behandler i dag lovforslaget om skolebespisning; andre foranstaltninger med sociale eller forebyggende formål rummer samme problem, og det kan måske være rigtigt kort at nævne nogle af disse, da en opsummering måske kan medvirke til at klare problemerne og forklare det rimelige i vor stilling til den sag.

Vi har — som også tidligere nævnt i en anden diskussion i dag — vuggestuer, som jo har udpræget lokal interesse, vi har børnehaver, vi har fritidshjem lige så vel af udpræget lokal interesse. Alle disse opgaver kræver en løsning, men for at holde dem indenfor rimelige rammer må vi placere ansvar og byrde så nær hinanden som muligt. Såfremt en kommunalbestyrelse ikke opfylder de forventninger, den lokale befolkning stiller til den på disse områder, er der lejlighed til ved de kommunale valg at få folk, der vil og tør tage ansvaret for en udvidelse på disse felter.

Da folketinget allerede i fjor har vedtaget, at loven om skolebespisning skal til revision i denne samling, forventer jeg, at den højtærede socialminister kommer med et nyt forslag baseret på de erfaringer, man har høstet gennem de sidste år, og jeg vil håbe, at mine bemærkninger om udgiftsfordelingen må medvirke til, at der fremkommer et forslag, som alle partier kan samles om.

Vi er velvilligt og positivt indstillet på alle de her nævnte områder, men opgaver-

nes løsning må ske på et sådant økonomisk grundlag, at vi ikke fremover skal blive stillet overfor den kritik fra landets borgere, at vi ødsler med statens penge. Vi vil altså fra vort parti give tilsagn om en velvillig behandling i det udvalg, der eventuelt bliver nedsat.

Poul Claussen: Det er jo en kendt sag, der også er nævnt i dag, oven i købet ved den højtærede ministers egen tilståelse, at ministeren reder til barsel med et forslag af en lignende karakter som det her foreliggende, en byrde, som forøvrigt den højtærede minister har pådraget sig på grund af omstændigheder, han delvis selv er skyld i. Da dette forhold også må have været forslagsstillerne bekendt på forhånd, kan jeg ikke andet end anse fremsættelsen af det foreliggende lovforslag for at have en ganske særlig karakter, som jeg ikke kan betegne som prisværdig. Mit parti vil reservere sig sin stillingtagen og udsætte en detaljeret omtale af spørgsmålet, indtil den højtærede ministers forslag inden ret længe kommer til at foreligge for det høje ting.

Kirsten Gloerfelt-Tarp: Den nugældende skolebespisningsordning er en forsøgsordning, der, som fremhævet af den højtærede minister, i denne folketingsamling skal optages til revision, og ministeren oplyste, at han vil fremsætte et forslag herom. Under hensyn hertil vil jeg ikke gå ind i nogen debat om selve spørgsmålet, men vente, til ministeren fremsætter sit revisionsforslag, og jeg understreger, at jeg går ud fra, at det bliver baseret på de erfaringer, som er gjort rundt om i kommunerne under den form for skolebespisning, man har i øjeblikket, så forslaget ikke blot bliver fremsat efter almindelige teoretiske linier.

Under hensyn hertil kan jeg på mit partis vegne sige, at vi ikke kan medvirke til gennemførelsen af det her foreliggende lovforslag. Bliver lovforslaget henvist til udvalgsbehandling, vil vi selvfølgelig deltage heri.

Socialministeren (Strøm): Jeg skal ikke forlænge diskussionen om lovforslaget, men jeg ønsker dog at sige, at når der ved tidligere lejligheder i det høje folketing er gennemført love om en skolebespisning af et videregående omfang end den, der kan finde sted efter den nugældende lovgivning, så har der også været enighed om dette her i det høje ting. Jeg siger dette på grund af de betragtninger, det ærede medlem hr. Poul Claussen fremførte om, at der skulle være lidt i min fortid i retning af, at jeg måske havde været for langt ude med hensyn til skolebespisningen. Da er det, jeg siger: ikke længere, end at det var lykkedes mig at få hele folketinget med, og jeg håber også, at det skal lykkes mig, når jeg kommer med et nyt forslag, selvom det bliver mere vidtgående end den nugældende lov.

Ordføreren for forslagsstillerne (Petra Petersen): Jeg vil gerne sige til de ordførere, der har været forbavset over den iver, vi viste i denne sag, at vi jo ingen garanti har for, at ministeren kommer med et forslag, og den iver, vi viser, viser vi for at gavne børnene. Jeg kan ikke se, hvorfor man ikke kan foretage en ændring af skolebespisningen allerede i dette skoleår, hvorfor vi absolut skal vente på en revision af loven eller vente på en undersøgelse; for den højtærede minister ved jo udmærket — som alle andre i denne sal — at der er et stort behov for denne skolebespisning, og at den er populær i befolkningen. Jeg kan derfor ikke se, at der er noget særligt at vente efter.

Jeg vil ikke ind i en polemik med venstres ordfører om fordelingen af byrderne. Jeg ved, at der er kommuner, der ikke ønsker at gennemføre en skolebespisning. Jeg kan kun sige, at selvfølgelig burde skolebespisningen være en statsopgave; staten bruger jo penge til mange, mange ting, og selvfølgelig burde den også sørge for skolebespisningen. Men jeg vil som sagt ikke ind i en polemik herom.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Kaj Andresen: Jeg skal tillade mig at foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om lærlingeforholdet. [Af Ingmar Wagner m. fl.]

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 787; fremsættelsen findes i tidenden sp. 876).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Økonomi- og arbejdsministeren (Krag): Det forslag, der her er fremsat om ændring af lærlingelovens bestemmelser om skoleundervisning og arbejdstid, svarer til de forslag til ændring af bl. a. lærlingelovens § 12, som blev fremsat her i fjor, dels fra socialdemokratisk og dels fra kommunistisk side.

Fra regeringens side har vi den allerstørste sympati for det fremsatte forslag. Der bør ske en ændring i lærlingeuddannelsen på dette punkt. De arbejdstimer, der i øjeblikket bydes lærlingeungdommen, kan hverken anses for rimelige eller for tidssvarende. Når jeg siger dette, er jeg naturligvis samtidig klar over, at ved gennemførelsen af en virkelig ændring på dette område vil der rejse sig vanskeligheder med hensyn til skolebygninger, lærerkræfter o. s. v. Ikke desto mindre vil vi fra regeringens side være absolut positivt indstillede overfor dette spørgsmål.

Efter behandlingen i folketinget i fjor af de omtalte forslag blev der i oktober måned 1952 nedsat en lærlingekommission. Denne kommission har til opgave at tage alle lærlingelovens problemer op, ikke blot spørgsmålet om dagskoleundervisning, men også alle de mange andre problemer i forbindelse med lærlingeuddannelsen, der presses på. I den programmerklæring, den højtærede statsminister gav ved folketingsarbejdets begyndelse, blev det udtalt, at det var regeringens agt at søge arbejdet med